

Yatırım Analizi

Finansal Piyasalar ve Sermaye Piyasası Yatırım Araçları

TEMEL KAVRAMLAR

Sunum Planı

1) Finansal Piyasalar

1.1) Para Piyasası

1.2) Sermaye Piyasası

2) Sermaye Piyasası Yatırım Araçları

2.1) Pay ve Türleri

2.2) Tahvil ve Türleri

2.3) Bono ve Türleri

2.4) Diğer Yatırım Araçları

1) Finansal Piyasalar

1) Finansal Piyasalar

Finansal Piyasalar; pay senedi, özel sektör tahvilleri, hazine bonoları, devlet tahvilleri, poliçe, bono, çek vb. menkul kıymetlerin, arz edenlerden talep edenlere transferinin sağlandığı yerlerdir.

Finansal Piyasaların Fonksiyonları:

- Fonların arz edenlerden talep edenlere akışını sağlamak
- Menkul kıymetleri likit hale getirmek
- Menkul kıymetlerin el değiştirmesini kolaylaştırmak ve el değiştirme maliyetini düşürmek
- Menkul kıymetlerin fiyatını oluşturmak

Finansal piyasaların faydaları

- ❖ İç tasarrufları arttırması
- ❖ Yatırım hacmini arttırması
- ❖ Kaynakların verimli kullanılmasını sağlaması
- ❖ Likidite kazandırma
- ❖ Faiz oranlarını düşürücü fonksiyonu
- ❖ İşlem maliyetlerini düşücü fonksiyonu

1) Finansal Piyasalar

Finansal piyasalar genel olarak 8 başlıkta ele alınır;

- 1. Para Piyasaları
 - 2. Sermaye Piyasaları
 - 3. Altın Piyasaları
 - 4. Döviz Piyasaları
 - 5. Forward (alivre) Piyasaları
 - 6. Futures (vadeli işlem) Piyasaları
 - 7. Opsiyon (tercihli işlem) Piyasaları
 - 8. Swap (değiş tokuş) Piyasaları
-
- The diagram uses curly braces to group the listed markets into two categories. The first group, labeled 'Spot Piyasalar', includes items 1 through 4. The second group, labeled 'Vadeli Piyasalar / Türev Piyasalar', includes items 5 through 8.
- Spot Piyasalar
- Vadeli Piyasalar / Türev Piyasalar

1) Finansal Piyasalar

Finansal piyasalarda değişik amaçlarla işlem yapan çeşitli kişiler bulunmaktadır;

Yatırımcı: Belli bir getiri sağlamak amacıyla, belirli vadelerde birikimlerini yatırım araçlarına bağlayan kişidir.

Spekülatör: Gelecekle ilgili beklentileri doğrultusunda fiyat dalgalanmalarından yararlanarak, alım veya satım işlemi yapan kişidir. **Manipülatörlerle** karıştırılmamalıdır.

Arbitrajcı: Bir finansal ürünü eşanlı olarak bir piyasadan alıp, diğer piyasada avantajlı bir fiyattan satarak ve herhangi bir riske girmeden kar elde etmeye çalışan kişidir.

Hedger: Gelecekte ortaya çıkabilecek faiz oranı, döviz kuru ve fiyat hareketleri riskinde korunmak amacıyla, vadeli işlemler piyasasında sözleşme alım satımı yapan kişidir.

1.1) Para Piyasası

1.1) Para Piyasası

Para piyasası, kısa vadeli kredi arz ve talebinin karşılaştığı bir piyasadır. Para piyasasından kısa vadeli fon sağlanmakta ve kısa vadeli kredi verilmektedir. Para piyasasının 3 temel özelliği vardır;

- Kredi ve borçların geri ödenmeme riski çok azdır.
- Vadeler kısadır.
- Borç yükümlülüğü taşıyan menkul kıymetlerin paraya dönüştürülme maliyeti düşüktür.

Para piyasasının en belirgin kurumu ***ticari bankalardır***. Ticari bankalar, senetleri iskontoya kabul ederek veya işletmelere kısa vadeli krediler açarak, bu piyasada önemli rol oynarlar. Leasing şirketleri, faktoring ve forfaiting şirketleri ve sigorta şirketleri de bu piyasada faaliyet gösterirler.

1.1) Para Piyasası

Para piyasasının enstrümanları kısa vadeli, riski az ve likiditesi yüksek yatırım araçlarıdır. Bunlar;

- Hazine bonosu,
- İnterbank fonlar,
- Mevduat sertifikası,
- Geri satın alma sözleşmesi (Repo),
- Kredi işlemlerinde kullanılan çek ve senetler,
- Eurodollarlar vb.

1.1) Para Piyasası

Vadeli Mevduat: Tasarruf sahipleri tarafından bankalarda açılan hesaplardır.

- Bir günden bir yıla kadar olan vadeyi kapsar.
- Faiz ödemeleri vade sonunda yapılır.
- Yabancı para cinsinden açılanlara Döviz Tevdiat Hesabı denir.
- Bir başkasına devredilemez veya ciro edilemezler.

Nominal Faiz: Bankalar tarafından ilan edilen faiz oranlarıdır.

Efektif Faiz: Bileşik faiz kullanarak hesaplanan yıllık faizdir.

Reel Faiz: Enflasyon etkisinden arındırılarak hesaplanan faizdir.

1.1) Para Piyasası

Mevduat Sertifikaları: Bankalar tarafından çıkarılan ve belli bir miktar paranın sertifikayı çıkaran bankaya yatırıldığını gösteren belgelerdir. En önemli özellikleri; sertifikaların anonim olması ve tedavül edilebilmesidir.

Kambiyo Senedi / Poliçe: Şirketlerin ticari amaçla kullandıkları kısa vadeli değişim araçlarıdır. Vadesi 1 haftadan 1 yıla kadar olabilir ancak genelde 6 ayı geçmez. Şayet senede banka garanti vermişse, senet ***banka kabulüne*** dönüşür ve senet ödenmezse veya zamanından önce iskonto ettirilirse, banka gereken ödemeyi yapar.

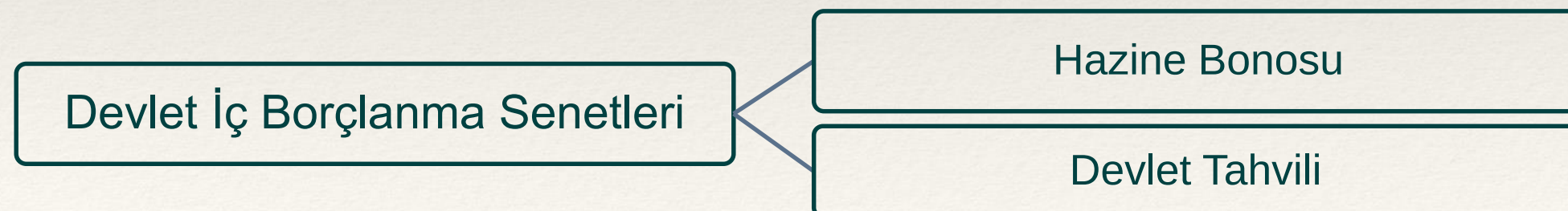
1.1) Para Piyasası

Hazine Bonosu: Hükümetler tarafından kısa vadeli finansal ihtiyaçları karşılamak için çıkarılan menkul kıymetlerdir.

Teorik olarak geri ödenmeme riski sıfır olarak kabul edildiğinden, hazine bonoları risksiz faiz getirisi sağlayan finansal enstrümanlar olarak bilinir.

Hazine bonolarını bireysel ve kurumsal yatırımcılar satın alabilir ve sahibi tarafından bir başkasına devredilebilir.

Genelde ve Türkiye’de iskonto oranı temeline göre satışa sunulur.

1.1) Para Piyasası

Geri Satın Alma Anlaşması (Repo): Repo anlaşmasında bir taraf, diğer tarafa menkul kıymet satar ve eşanlı olarak aynı menkul kıymeti belirlenen bir tarihte ve anlaşılan fiyattan geri satın alır.

Bu anlaşma içerisinde; borç alıp menkul kıymeti ödünç veren taraf **repo**, borç verip menkul kıymeti ödünç alan taraf ise **ters repo** işlemi yapmaktadır.

Repo sözleşmesi sahibinden başkasına devredilemez.

Faiz kazancı, satın alma ve geri satma fiyatları arasındaki fark kadardır.

1.1) Para Piyasası

Para Piyasasının Riskleri:

1. Faiz Oranı Riski
2. Likidite Riski
3. Kredi Riski
4. Döviz Kuru Riski
5. İşlem Riski
6. Operasyonel Risk
7. Hükümrancılık Riski

1.2) Sermaye Piyasası

1.2) Sermaye Piyasası

Yatırımcılar, tasarruf sahipleri ve bunlar arasındaki fon akımını sağlayan aracı kurumlar, bankalar, yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları gibi aracı ve yardımcı kuruluşlardan oluşan modern finansman sistemidir.

Sermaye piyasası; tasarruf sahipleri için tasarruflarını değerlendirerek yüksek ve düzenli gelir elde etmek istedikleri yerler iken, işletmeler açısından da uzun vadeli borç ve özkaynak ihtiyacının karşılandığı yerlerdir.

Önemli özellikleri;

- Vadeler bir yıldan daha uzundur,
- Fon arz edenler, fon talep edenleri tanırlar,
- Kamuoyunu aydınlatma kuralı bulunmaktadır.

1.2) Sermaye Piyasası

Sermaye Piyasasının Fonksiyonları: Gelişmiş, etkin ve güvenilir bir şekilde faaliyet gösteren sermaye piyasasının yerine geirdiği bir takım fonksiyonlar vardır. Bunlar;

- Tasarrufları özendirme işlevi
- Ülke tasarruflarının etkin kullanımını sağlama işlevi
- Üretken yatırımlarda bulunacak işletmelere düşük maliyetli fon sağlama işlevi
- Sermayeyi tabana yayma işlevi
- Makroekonomik sorunun çözümüne katkıda bulunma işlevi

1.2) Sermaye Piyasası

Sermaye Piyasasının Sınıflandırılması:

- Birincil Sermaye Piyasası: Menkul kıymetlerin halka arzlarının gerçekleşmesiyle oluşan piyasadır.
- İkincil Sermaye Piyasası: Birincil sermaye piyasasında daha önce sunulmuş ve halen dolaşımda olan menkul kıymetlerin alınıp satıldığı piyasalardır.
- Üçüncül Sermaye Piyasası: Borsaya kayıtlı menkul kıymetlerin, borsa dışında alınıp satılmasıyla oluşan piyasalardır.
- Dördüncül Sermaye Piyasası: Zengin kurum ve kişilerin, aracılara komisyon ödemededen menkul kıymet alışverişini doğrudan doğruya yapabilmeleri için kurulmuş piyasalardır.